

*«Υιοθετώντας
ένα μνημείο
της γειτονιάς
μου»*

*Σχολικό έτος
2014-2015*

*Ερευνητική εργασία σε
αρχαιολογικά μνημεία της
Πάρου από ομάδες μαθητών της
Γ' τάξης του Γυμνασίου Πάρου στο
μάθημα της τοπικής ιστορίας*

Α. Αρχαίο Νεκροταφείο Παροικίας Πάρου (Βίντζι)

Το αρχαίο νεκροταφείο της Πάρου βρίσκεται στο λιμάνι της Παροικίας και είναι ένα από τα σημαντικότερα των Κυκλάδων. Χρονολογείται από τον 8^ο αι. π.Χ. έως τον 2^ο αι. μ.Χ.

Ανασκαφές: Οι πρώτες έρευνες (δεκαετία του '60) έφεραν στο φως ταφές και οι έρευνες των τελευταίων 20 ετών σαρκοφάγους που ήταν τοποθετημένες σε χαμηλά βαθμιδωτά βάθρα. Η αποκάλυψή τους δίνει στοιχεία για την οργάνωση και την μορφή του νεκροταφείου στα ελληνιστικά και ρωμαϊκά χρόνια.

Ευρήματα: Σώζονται δύο πολυάνδρια του τέλους του 8 αι. π.Χ που περιείχαν αγγεία με τα οστά των νεκρών μετά την καύση. Επίσης, κανονικές ταφές βρέθηκαν σε τάφους κατασκευασμένους από κεραμίδες ή σε καύσεις που χρονολογούνται τον 5^ο αι. π.Χ. Στο δυτικό τμήμα του χώρου βρέθηκαν μαρμάρινες σαρκοφάγοι με καλύμματα, ενώ παρόμοιες έχουν βρεθεί στη Θάσο, αποικία της Πάρου. Λόγω της μεγάλης παιδικής θνησιμότητας έχουμε πολλές παιδικές ταφές σε κιβωτιόσχημους τάφους, σε αγγεία ή μέσα σε μαρμάρινες σαρκοφάγους.

Την τέφρα τοποθετούσαν σε μαρμάρινα αγγεία που σφραγίζονταν με μαρμάρινα επίσης καλύμματα, μερικά από τα οποία έχουν χαραγμένο το όνομα του νεκρού. Κατά την ρωμαϊκή περίοδο η επίδειξη πλούτου υπεροχής και διάκρισης συνεχίζεται στην Πάρο με μεγάλες μαρμάρινες σαρκοφάγους για πολλαπλές ταφές. Αντιπροσωπευτικά δείγματα αποτελούν αυτές που εκτίθενται μπροστά από το μουσείο.

Αντιλήψεις: Ο σκοπός των οικογενειών που κατασκεύασαν αυτά τα μνημεία ήταν να καταξιωθούν και μετά θάνατο με την επίδειξη πλούτου και δύναμης. Η τάση αυτή της επίδειξης σε συνδυασμό με τις παλιές δοξασίες για την μεταθανάτιο ζωή οδήγησε στην επικράτηση του αφηρωισμού.

B. ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ

Βρίσκεται στον περιφερειακό της Παροικίας, στη θέση Αγία Άννα.

ΤΑ ΠΑΡΙΑΝΑ ΙΕΡΑ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ: οι Πάριοι ιδρύουν δυο ιερά αφιερωμένα σε δυο θεότητες που σχετίζονται με την θεραπεία και την υγεία, καθώς οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι οι ασθένειες θεωρούνταν σημάδια θεϊκής οργής και δυσαρέσκειας και για τον εξευμενισμό των θεών κατέφευγαν σε προσευχές, θυσίες, προσφορές και καθαρμούς.

1. Η ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΗΣ: Η Ειλειθυία ήταν η θεά του τοκετού, της γέννησης και του πόνου. Το όνομά της προέρχεται από τον ρηματικό τύπο Ελευθυία, δηλαδή η ερχόμενη ή από την κραυγή των επιτόκων που φώναζαν «ελθέ,ελθέ» με την οποία καλούσαν την θεά για βοήθεια.

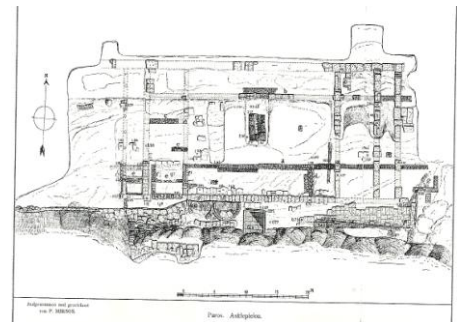
2. ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ: Το ιερό του θεού της Ιατρικής είχε κτιστεί τον 4^ο αι. π.Χ. και ανασκάφηκε από τον Γερμανό αρχαιολόγο Otto Rubensohn.

Περιγραφή του ιερού: Σε επίπεδο χώρο κτίστηκε ένα μεγάλο ορθογώνιο κτίριο δωρικού ρυθμού με στοές, ενώ στο εσωτερικό του υπήρχαν στενόμακροι χώροι. Υπήρχαν επίσης εσωτερικά πολλές αίθουσες που φιλοξενούσαν τα λατρευτικά αγάλματα. Στο μέσο υπήρχε βωμός και κοντά στην πηγή δύο ημικυκλικές εξέδρες. Κοντά στην πηγή αποκαλύφθηκε και μια τετράγωνη καλοχτισμένη δεξαμενή από μαρμάρινες πλάκες.

Αντιλήψεις και μέθοδοι ίασης: Ο Ασκληπιός οφείλει την θέση και την δημοτικότητά του στην ίαση ασθενειών. Η κυρία μέθοδος ίασεως ήταν ο ύπνος στο ιερό, η εγκοίμησις. Επίσης γινόταν και μια θυσιαστήρια τελετή με την θυσία ενός γουρουνόπουλου την παραμονή της εγκοίμησις.

3. ΙΕΡΟ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ: Κοντά στο ιερό της Ειλειθυίας βρέθηκε μία επιγραφή από τον 5ο αιώνα και αναφέρεται ιερό της Αφροδίτης καθώς και ένας βωμός που γίνονταν θυσίες προς τιμήν της.

Κούναδος : Στη θέση Κούναδος (στο δρόμο προς τη Νάουσα) υπάρχουν τα ιερά της Αφροδίτης, του Δία, αλλά και το ιερό της θεάς των τοκετών Ειλειθυίας.Στον χώρο υπάρχουν πηγές οι οποίες χρησιμοποιούν στις τελετουργίες αλλά και ένα μικρό σπήλαιο.

Γ. Καστροβούνι

Το 1994, στη θέση Καστροβούνι (πάνω από το σύγχρονο νεκροταφείο), αποκαλύφθηκαν τρία τουλάχιστον σημαντικά κτιριακά συγκροτήματα κατοικιών .Σε ένα από αυτά αποκαλύφθηκε ψηφιδωτό δάπεδο με την τεχνική *opus tessellatum*. Στη δυτική πλευρά του οικοπέδου βρέθηκε ένα δεύτερο δάπεδο ίδιας τεχνικής. Μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ένα τρίτο ψηφιδωτό που αποκαλύφθηκε στη ΝΑ. Πλευρά του χώρου.

Ένα από τα δωμάτια ταυτίζεται με τον ανδρώνα (δωμάτιο συμποσίων). Στη ΝΔ. γωνία του δωματίου αποκαλύφθηκε τμήμα παλαιότερου ψηφιδωτού με ακανόνιστες ψηφίδες και φυσικά λευκά βότσαλα

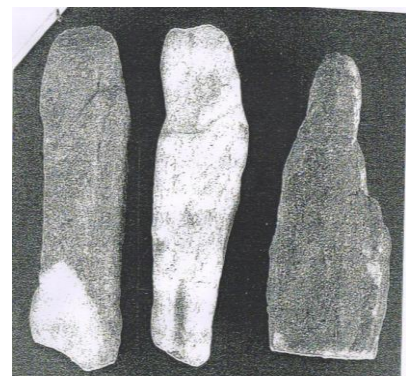
Δ. ΠΑΡΙΑΝΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ

Η θέση του εργαστηρίου: Βρίσκεται ανατολικά από τον περιφερειακό δρόμο της Παροικιάς στην θέση "Φλόγα". Έχουν αποκαλυφθεί αρχιτεκτονικά κατάλοιπα, στα οποία περιλαμβάνεται εργαστήριο μαρμαρογλυπτικής της αρχαϊκής περιόδου. Περιλαμβάνει κυρίως ημιτελή αγαλματιδία ή κομμάτια τους και κεραμικά ευρήματα.

Περιγραφή του εργαστηρίου: Στο νοτιοανατολικό τμήμα του οικοπέδου, έχει αποκαλυφθεί το κτήριο το οποίο αποτελείται από δύο δωμάτια Α1 και Α2 ενώ προς το δυτικό τμήμα του οικοπέδου υπάρχει ένα πηγάδι με νερό με βάθος 7μ. περίπου. Πολύ πιθανόν σε αυτό το κτήριο να βρίσκονταν αργαλείοι. Ίσως στο κτήριο να λειτουργούσε εργαστήριο υφαντικής

Εργαστηριακή δραστηριότητα: Υπάρχει ανθρώπινη παρουσία και εργαστηριακή δραστηριότητα από τους αρχαϊκούς χρόνους. Πιθανότατα μαθήτευαν νεαροί γλύπτες και ίσως οι χώροι του κτηρίου χρησιμοποιούνταν για την έκθεση, πώληση και αποθήκευση των έργων των παραπλήσιων εργαστηρίων γλυπτικής και κοροπλαστικής

Η άνθιση των Παριανών εργαστηρίων: Τον 1^ο π.Χ. αιώνα γνώρισαν μεγάλη καλλιτεχνική και εμπορική άνθιση μετά το οριστικό κλείσιμο των δηλιανών εργαστηρίων Αυτό δικαιολογεί και τον μεγάλο αριθμό έργων παριανών γλυπτών του 1^{ου} π.Χ. αιώνα που έχουν βρεθεί εκτός Πάρου.

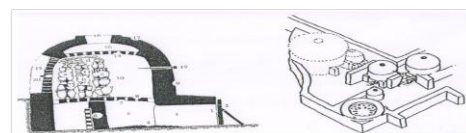
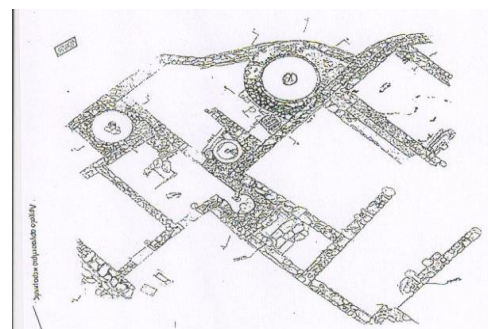

Ε. Το εργαστήριο αγγειοπλαστικής

Στη θέση «Θόλος», στο οικόπεδο ιδιοκτησίας Ι. Σκιαδά (κοντά στον περιφερειακό της Παροικίας) αποκαλύφθηκε μεγάλο τμήμα των εργαστηριακών εγκαταστάσεων της αρχαίας πόλης, συγκεκριμένα εργαστήριο κεραμικής ελληνιστικών χρόνων. Πρόκειται για ένα θαυμάσια οργανωμένο εργαστήριο παραγωγής κεραμικών των ελληνιστικών χρόνων.

Περιγραφή: Αποτελείται συνολικά από 6 κλιβάνους και άλλους βοηθητικούς χώρους. Επίσης βρέθηκαν πολλές ανέπαφες κυψέλες, στοιχεία που αποδεικνύουν ότι στην Πάρο, την εποχή εκείνη ήταν πολύ ανεπτυγμένη η μελισσοκομία. Επίσης υπήρχαν δεξαμενές. Κατά την νέα ανασκαφή του δρόμου αποκαλύφθηκε και η είσοδος ενός άλλου εργαστηρίου. Έγινε ανασκαφή και αποκαλύφθηκε ένας πολύ μεγάλος και ισχυρός τοίχος ίδιας κατασκευής με τους τοίχους που έχουν βρεθεί στο οικόπεδο Σκιαδά

Ευρήματα: Η ανασκαφή του εργαστηρίου έδωσε μια πληθώρα οστράκων που προέρχονται από διάφορα αγγεία, όπως λεκάνες, αμφορείς διαφορετικών τύπων, λύχνους, αλλά και πολλούς άλλους τύπους αγγείων που βρίσκουν πολλά παράλληλα με αντίστοιχα αγγεία από τη Δήλο, του πρώτου αιώνα π.Χ.

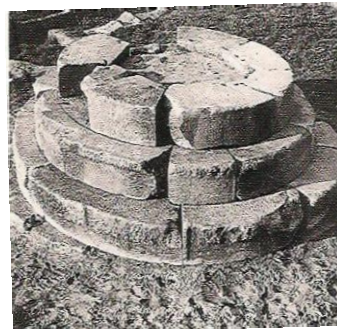
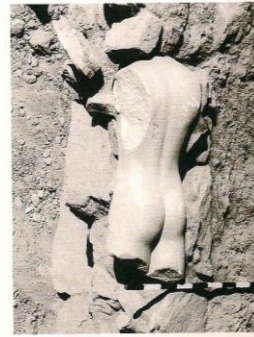
ΣΤ. ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΑΡΧΑΪΚΟ ΙΕΡΟ

Στην περιοχή «Άγιος Παντελεήμων» αποκαλύφθηκε ένα μεγάλο δημόσιο κτίριο ή ανοικτό ιερό, το οποίο έχει ορθογώνιο σχήμα και έκταση 400 τ.μ.

Ευρήματα Σε έναν τοίχο αυτού του οικοδομήματος βρέθηκε εντοιχισμένος κορμός μαρμάρινου αρχαϊκού Κούρου, ενώ σε μικρή απόσταση βρέθηκε εντοιχισμένη η μαρμάρινη βάση του. Σε απόσταση μόλις 3μ. από το σημείο εύρεσης του Κούρου, αποκαλύφθηκε άγαλμα αρχαϊκής Γοργούς. Δίπλα στη Γοργώ βρέθηκε άγαλμα αθλητή ή σπλίτη, σε ανοικτό διασκελισμό

Η βόρεια πλευρά: Η ανασκαφική έρευνα στην βόρεια πλευρά του οικοδομήματος έφερε στο φως ένα εκτεταμένο νεκροταφείο ύστεροελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων. Στο ίδιο οικόπεδο αποκαλύφθηκε μεγάλη μαρμάρινη στήλη των κλασικών χρόνων με παράσταση όρθιας πεπλοφόρου γυναικείας μορφής.

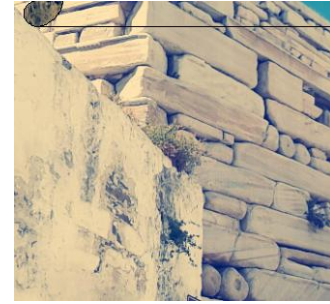
Η δυτική πλευρά: στο ίδιο σχεδόν βάθος με τις ρωμαϊκές ταφές, αποκαλύφθηκε ταφικό μνημείο ή ηρώο, το οποίο πιθανότατα ανήκει στους αρχαϊκούς χρόνους. Πρόκειται για ένα κυκλικό βαθμιδωτό μνημείο, παρόμοιο με το αρχαϊκό ταφικό μνημείο του Θεογένους στη Θάσο η οποία ήταν αποικία της Πάρου.

Z. Το κάστρο

1. Ο πύργος του Κάστρου

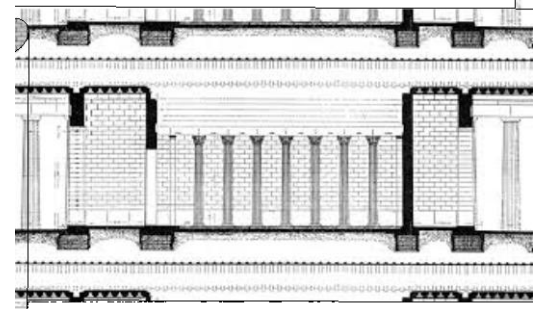
Ο πύργος του κάστρου έχει ενσωματωμένα τμήματα από μαρμάρινο κτίσμα αφιερωμένο στη θεά Εστία του 4^{ου} αι. π.Χ. Επίσης, στον πύργο είναι εντοιχισμένα τμήματα από μαρμάρινο επιστύλιο. Έχει κτιστεί σχεδόν εξ ολοκλήρου από μαρμάρινα αρχιτεκτονικά μέλη μνημείων της αρχαίας πόλης

2. Ο ναός της Αθηνάς

Στο κάστρο, στο λόφο του Αγίου Κωνσταντίνου, σώζονται ερείπια ναού δωρικού ρυθμού του 6^{ου} αι. π.Χ. αφιερωμένου στην Αθηνά.

Περιγραφή: Σώζεται μόνο το ανατολικό τμήμα του ναού, γιατί το δυτικό καταποντίστηκε. Ο ναός περιελάμβανε σηκό, πρόναο και έξι κίονες. Εκτός από τα θεμέλια του ναού σώζονται και πολλά αρχιτεκτονικά μέλη, τα οποία έχουν εντοιχιστεί στο κάστρο. Η εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου πατά πάνω στο ναό της Αθηνάς. Η πόρτα του ναού της Αθηνάς (τμήμα της βρίσκεται στο Αρχαιολογικό μουσείο της Πάρου έχει μέγεθος όσο και η Πορτάρα της Νάξου.

Ομάδες μαθητών

1. «Αρχαίο νεκροταφείο»,
Μαρουλία Μπιζιά,
Πολίνα Μαλατέστα
2. «Ασκληπιείο»,
Πάρασκευή Φωκιανού,
Μαρία Ραγκούση,
Κυριακή Σιφναίου,
Ελευθερία Σιφναίου
3. «Καστροβούνη»,
Ιωάννα Τζίντζη,
Ευστρατία Τσουκάρη,
Γιώργος Σιφναίος
4. «Εργαστήρια γλυπτικής και
αυγείοπλαστικής»,
Κατερίνα Μπαρμπαρή,
Στέλλα Μπαρμπαρή
5. «Αρχαϊκό ιερό»,
Αντουέλα Ρουσάυ
6. «Κάστρο – Ναός Αθηνάς»,
Δήμητρα Φραγκούλη,
Σαμπρίνα Σέχου
7. Υπεύθυνη προγράμματος,
Στέλλα Κούρτη (Φιλολόγος)

Ευχαριστούμε τον
Αρχαιολόγο, κύριο Γιάννο
Κουράγιο, για την πολύτιμη
συμβολή του